

NMI Briefing Paper
I BEGYNNELSEN VAR EN UTREDNING –
Mottagandet av Sternutredningen i svenska och anglosaxiska medier

Dag Wellander

I BEGYNNELSEN VAR EN UTREDNING

Att något massmedialt skedde i fråga om klimatet under hösten 2006, var ungefär lika svårt att missa som Krister Fuglesangs himmelfärd i december. På biograferna gick "En obekvämt sanning" av och med USA:s tidigare demokratiska vicepresident Al Gore. SVT delfinansierade och sände serien "Planeten" som på SVT:s hemsida beskrivs som "ett av de största dokumentärprojekten någonsin i Norden". En annan stor mediehändelse var FN:s klimatkonferens i Nairobi i början av november. Men den kanske största nyheten om klimatet var två procentsatser, två prislappar, som en utredare presenterade den 30 oktober i London.

Utredningens ämne var kostnaden dels för konsekvenserna av att människan orsakar en viss förändring av klimatet, dels för att förhindra en sådan klimatförändring. Utredningen satte prislappen för en viss förändring av klimatet till upp emot 20 procent av världens BNP år 2050. Den andra prislappen satte utredningen till 1 procent av världens BNP, att betala från och med i dag. Kort sagt ställde utredningen upp alternativen att antingen betala 1 procent av BNP från och med i dag eller upp till en femtedel av BNP år 2050.

Utredningens huvudförfattare var Sir Nicholas Stern. Han är numera chef för brittiska regeringens ekonomiska utredningssekretariat (Head of the Government Economic Service) och tillika Adviser to the UK Government on the Economics of Climate Change and Development, men har tidigare varit Världsbankens chefekonom.

Utredningen beställdes av finansminister Gordon Brown i juli 2005. Men ämnet var ju inte briternas kostnader, utan kostnader för mänskligheten. Och när Stern höll presskonferens och överlämnade sin utredning (som kommit att kallas "The Stern Review") till Gordon Brown och premiärminister Tony Blair, skedde det på en medial världsscen.

Stern, Brown och Blair uttalade sig alla tre om mänsklighetens kostnader för att orsaka och förhindra en klimatförändring. Den sjuhundra sidor tjocka utredningen lades ut på nätet. En drygt trettio sidor lång sammanfattning översattes till sju världsspråk, däribland ryska, arabiska och mandarin.

MIN MINNESBILD AV STERNUTREDNINGEN I SVENSK PRESS

Det jag minns bäst från dagarna och veckorna efter presskonferensen i London är den känsla jag fick av mötet med den svenska rapporteringen om Sternutredningen, ett minne som omfattar få detaljer. Där finns en Stern utan förnamn och med oklar roll. Där uppträder en Tony Blair och en Gordon Brown. Där saknas siffror, där finns inget London och ingen bestämd ort, men någon odefinierad konferenslokal. I den, någonstans på väg mellan olika flygplatser, stannar Blair och/eller Brown till för att säga något. Och vad de och/eller reportern säger riktas direkt till mig. Det är känslan.

Jag ställs inför valet mellan en högre och en lägre kostnad. Och någon vill att jag ska välja, och att jag ska välja den lägre kostnaden. Men det är något som är lite konstigt, som att ha klivit in i en berättelse. Kanske av Edgar Allan Poe, eller Henry James.

Ja, något är konstigt. Varför är det som om Tony Blair, Gordon Brown eller någon reporter vill att jag ska välja, när *vad* de vill att jag väljer är en lägre kostnad i stället för en högre. Varför skulle jag någonsin välja en högre kostnad i stället för en lägre?

Detta val är svårt på ungefär samma sätt som ett dokument i en berättelse av Poe kan vara svårt att finna för att det ligger framme – för att det inte är gömt. Eller som att hemligheten med hemligheten hos Henry James kan vara att det inte finns någon hemlighet. Jag tar det som att jag är tilltalad personligen – som att jag har fått en (val)möjlighet, en (val)frihet, medan mitt förstånd klart säger att det inte finns något val. Jag har inte möjlighet att välja ett visst klimat till en viss kostnad. Det är om alla gör på ett visst sätt, på rätt sätt, som det blir rätt klimat.

Ändå säger mig känslan att jag ställts inför ett val, visserligen inte mellan kostnader, men mellan berättelser och berättare: som om Tony Blair ringt upp mig och med sin klara stämma på renaste svenska sagt: "Dag, du måste välja mellan den höga kostnaden och den låga, och du måste välja den låga kostnaden." Och jag väljer att tro på Tony, för berättelsen vidare, ringer min bror och säger: "Broder, du måste välja..."

Eller också kan jag välja att inte tro på Tony. Fast det känns som att vara den som gör att mänskligheten får fel klimat? Och vad skulle då mänskligheten – inklusive jag själv – tycka om mig?

Om alltså varken mitt förnuft eller min känsla vid närmare påseende säger att jag fått något val – vad är då detta som åtminstone ytligt ser ut som ett val mellan kostnader? Ett hot?

EN BESKRIVNING AV MOTTAGANDET AV STERNUTREDNINGEN I SVENSK PRESS

När jag noga läser totalt 50 klipp om Sternutredningen ur svenskspråkig press från tvåveckorsperioden 31 oktober till 14 november, slås jag av att min känsla av att bli ställd inför ett konstigt val verkligen har ett påtagligt samband med rapporteringen. Där är nämligen just valet mellan kostnader mycket starkt framträdande, särskilt i de tolv klipp från den 31 oktober, dagen efter att utredningen presenterades.

Denna dag är visserligen rapporteringen mycket faktatät. Till skillnad från min minnesbild är där massor av siffror avseende olika saker – pengar, procentsatser, koldioxidhalter, temperaturer, antalet djurarter som utrotas, antalet människor vars hem översvämmas m m. Men dessa faktauppgifter, som är hämtade från Sternutredningen, är disponerade som ett val mellan en hög och en låg kostnad. Några exempel:

Kostnaderna för klimatförändringarna kan krympa den globala ekonomin med en femtedel [...] kostnaderna för klimatförändringarna – om inte världens länder tar krafttag redan nu – kan bli 51 biljoner kronor 2050 [...] kostnaden för att minska utsläppen skulle bli omkring en procent av alla länders sammanlagda BNP – om insatserna sker nu.

(Osignerad nyhetsartikel, bearbetning av TT-material i Helsingborgs Dagblad den 31 oktober 2006)

Om världen snarast börjar satsa 1 procent av sin BNP på att radikalt minska utsläppen av växthusgaser kan mänskligheten slippa klimatförändringar som i framtiden kan sluka 5–20 procent av BNP – i värsta fall alltså flera tiotusentals miljarder kronor om året.

(Johan Myrsten, Svenska Dagbladet den 31 oktober 2006)

Klimatförändringen riskerar att orsaka mycket högre kostnader än man hittills trott. Världsekonomin kan krympa med uppåt tjugo procent om man fortsätter som nu, enligt en brittisk undersökning som kom på måndagen [...] Även om man sätter i gång på en gång kommer utgifterna för att begränsa följderna av de enorma utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser som vi orsakar att bli mycket höga. Ungefär 1 procent av världens bruttonationalprodukt, BNP, kommer att behövas.

(Lars-Ingmar Karlsson, Dagens Nyheter den 31 oktober 2006)

Stern visar att vi kommer att gå in i en världsdepression jämförbar med den på 1930-talet om vi inte gör något. Å andra sidan, kostnaden för att få ner våra utsläpp av växthusgaser är häpnadsväckande små. Det handlar om 1 procent av BNP under en femtioårsperiod.

(Sir David King, Tony Blairs vetenskaplige rådgivare, citeras av vetenskapsjournalisten Karin Bojs i Dagens Nyheter den 31 oktober 2006)

Som framgår av de två sista citaten ovan (båda hämtade ur DN samma dag) kan samma kostnad/utgifter – 1 procent av världens BNP – betecknas som ”mycket höga” eller omvänt som ”häpnadsväckande små”. (Den första bedömningen gör journalisten Lars-Ingmar Karlsson, den senare gör Sir David King som citeras av Karin Bojs. Och dessa två bedömningar kan naturligtvis båda vara giltiga samtidigt, genom att de grundar sig i två olika jämförelser, vilka var och en kan vara relevanta att göra.) Detta slags variation hindrar emellertid inte rapporteringen från att vara strukturerad som ett val mellan kostnader.

I de tolv klipp från den 31 oktober förekommer i direkt anföring, förutom nyss nämnde Sir David King, även Tony Blair, Nicholas Stern och Sveriges miljöminister Andreas Carlgren. Uttalandena av Blair och Stern understryker vikten av att skyndsamt göra rätt val. Några exempel:

”Om vi inte handlar nu kommer det att resultera i en global katastrof, omöjlig att reparera”, sade Tony Blair när rapporten presenterades.

(Yenz Öhman, Borås Tidning/TT den 31 oktober 2006)

”Det här är en väckarklocka för alla världens länder”, säger premiärministern Tony Blair.

(Johan Myrsten, Svenska Dagbladet den 31 oktober 2006)

Den brittiske regeringsutredaren Nicholas Stern, tidigare chefsekonom på Världsbanken, är mycket tydlig med vad som måste göras:

”Nytan av ett bestämt och tidigt handlande uppväger klart kostnaderna för detta”, skriver han i den 700 sidor långa rapportens sammanfattning.
(Lars-Ingmar Karlsson, Dagens Nyheter den 31 oktober 2006)

Och miljöminister Andreas Carlgren citeras med en uppfattning som ligger mycket nära Blairs och Sterns:

”Utmaningen är extremt stor. Det här är den tveklöst största miljöfrågan, och kanske den största frågan överhuvudtaget. Den berör varje individ och varje del av samhället. Det krävs kraftfulla åtgärder som vi inte kommer att se effekterna av förrän om tjugo till trettio år”, säger han [Andreas Carlgren] till TT.
(Yenz Öhman, Sydsvenskan/TT den 31 oktober 2006)

Under de följande veckorna blir Sternutredningen föremål för debatt och analys på nyhetsplats, debattsidor och i ledare. Det som främst präglar debatten är olika synpunkter på möjligheterna att välja rätt och därmed undvika en mycket stor förlust av BNP på lång sikt.

En artikel bygger på en intervju med TV-meteorologen Pär Holmgren, som inte direkt går in på hur utsläppen ska kunna minskas till någon viss nivå, men som talar både om betydande möjligheter och om vikten av att tala om möjligheter:

Det viktiga är att visa på möjligheterna, framförallt inom tekniken [...] Det allra viktigaste på individnivå är engagemanget i sig. Han man väl satt sig in i de här frågorna och börjat förstå konsekvenserna är det lättare att förstå varför vi behöver höja bensinskatterna, beskatta flyget, införa biltullar och bygga vindkraftparker. Man kan inte längre skylla ifrån sig.
(TV-meteorologen Pär Holmgren i intervju med Elin Viksten, TT Spektra den 7 november 2006)

En besläktad positiv hållning intar en journalist:

Om jag byter ut ännu en glödlampa till en lågenergilampa, börjar slå av TV:n helt från stand-by och lovar att nästa bil ska bli en miljöbil är det alltid en början.
(Lars Lindström, Expressen den 6 november 2006)

Några skribenter ser överlag möjligheter i Sternutredningen. En av dem är en debattör som dock anser att det krävs politisk vilja:

Sterns rapport är i grunden positiv [...] Det är en fråga om att fokusera på miljön för att kunna skapa nya arbetstillfällen. Finns inte den insikten får brist på politiskt ledarskap ett högt pris.
(Bo Norrman, universitetslektor och doktor i medicinsk vetenskap vid Karolinska Institutet, GT den 1 november 2006)

Kulturskribenten Ulrika Kärnborg ser även hon en möjlighet i det förhållandet att Sternutredningen gjort mänsklig klimatpåverkan till en plånboksfråga. Hon belyser detta genom att jämföra människan med ett visst, enligt henne, grisliknande djur som för cirka 251 miljoner år sedan överlevde, samtidigt som de flesta arter dog ut:

Kanske är människan lite grann som den där lystrosaurusen, grisliknande, med ett fast tag om plånboken. Åh fan. Det är alltså inte bara så att jorden går under – det kostar pengar också.
(Dagens Nyheter den 8 november 2006)

Omvänt är det flera skribenter som, på olika grunder, ställer sig tveksamma till möjligheten att förverkliga den väg som enligt Sternutredningen skulle vara lönsammast. En av dem är kulturskribenten Nils Aage Larsson, som

ifrågasätter både möjligheterna att minska utsläppen och om utsläppen inte rätteligen borde minska betydligt mer än vad Sternutredningen anger (Göteborgsposten den 7 november 2006). Liknande ifrågasättanden gör Kenneth Hermele, ekonom och lärare vid Växjö och Lunds universitet. Han skriver på temat att varningar om mänsklig inverkan på klimatet inte är någon nyhet:

Spelar det då någon roll att ekonomerna vaknat och äntligen börjat inse det som naturvetare och miljöfolk sagt länge? Jag tror tyvärr inte det.
(Sydsvenskan den 3 november 2006)

Det finns också flera exempel på en klart optimistisk ton, enligt vilken Sternutredningen har ett positivt budskap om vad världens länder måste göra, och om vad de också kommer att göra. Den 2 november berättar debattören Bo Ekman i Södra Dalarnes Tidning om sina intryck av att kineserna är inne på Sterns linje, och av att Storbritannien och Kina är de länder som har störst insikt i "den globala uppvärmningens konsekvenser". Den 3 november citerar Expressen på nyhetsplats en representant för Världsnaturfonden som menar att världen kommer att ta till sig Sterns slutsats att det "är en billig investering att agera nu". Ytterligare ett exempel är Göteborgsposten, som den 12 november på nyhetsplats skriver att svenske oljeutredaren Stefan Edman och Stern har liktydiga budskap: "det går att växa och att vara grön."

I en svensk tidning förekommer ett ifrågasättande av Sternutredningens siffror, eller närmare bestämt av träffsäkerheten i utredningens kostnadsprognoser. Under sektionen "Mina fonder" förutspår Nerikes Allehanda den 2 november att det kommer att visa sig att Stern räknade fel. Men det spelar å andra sidan ingen roll. Den politik Stern förordar är ändå rätt, eftersom om det "är fel på hans rapport kan det lika gärna visa sig att det blir värre än vad han tror".

I finländska Hufvudstadsbladet intar ledarskribenten Björn Sundell en likartad position. Han delar Sternutredningens slutsats att kraftfulla åtgärder bör vidtas för att minska påverkan på klimatet, men har inte tilltro till siffrorna i utredningens ekonomiska beräkningar:

Sir Nicholas Sterns opus för osökt tankarna till Romklubbens rapporter för trettio år sedan [...] Romklubben tog miste [...] Det är omöjligt att sätta en prislapp på miljöförstörelsen om tjugo år.
(Hufvudstadsbladet den 3 november 2006)

Det finns en skribent som förvisso godtar Sterns sätt att räkna fram sina prislappar, men som också resonerar vidare utifrån Sterns sätt att räkna, och det är SvD-journalisten Johan Myrsten. Han ifrågasätter inte den låga kalkylränta Stern arbetar med, men han undrar vem – annan än staten – som kan göra investeringar som ger en avkastning långt under marknadsmässig ränta, och vad följden blir om staten går in och pressar ner avkastningen i en bransch:

En konsekvens skulle exempelvis kunna bli att energisektorn [...] vandrar tillbaka till att bli en statlig angelägenhet.
(SvD den 9 november 2006)

Slutligen måste nämnas det antagligen mest iögonfallande, nämligen den ovanliga kraften i uttryckssätt. Det är inte bara Tony Blair som kommenterar den utredning hans egen regering beställt, i dramatiska ordalag: "en väckarklocka", ett vittnesbörd om en hotande "global katastrof". Skribenterna använder också ett sådant tonläge. Dagens Nyheter talar i en faktaruta om att världsekonomin kan "hamna i en depression" (den 31 oktober 2006). I nyhetstexterna är ordval som "mörk", "skrämmande", "apokalyptisk" och "katastrofal" vanliga (exempelvis Yenz Öhman, Göteborgsposten/TT den 31 oktober 2006). I de debatterande texterna tillkommer begrepp som "en fråga om överlevnad" (Peter Eriksson, Göteborgsposten den 3 november 2006) och "ödesfråga" (Magnus Jiborn i signerade ledare i Sydsvenskan den 3 november 2006).

Sammanfattningsvis kan mottagandet av Sternutredningen i svenskspråkig press sägas ha följande karakteristika:

- Den första nyhetsrapporteringen är strukturerad som ett val mellan kostnader.

- I nyhetsrapporteringen uttalar sig ingen som är på något sätt kritisk till utredningens metod eller slutsatser.
- Såväl i nyhetsartiklar som i debattinlägg använder skribenterna själva ett kraftfullt, dramatiskt språk.
- I debatten som följer förekommer bara två fall (varav det ena finländskt) av kritik mot riktigheten i utredningens metoder, eller mot riktigheten i de siffror som metoderna genererar, och inget av de fallen innebär ett ifrågasättande av utredningens huvudslutsats om behovet av att agera nu.
- Utöver de två fallen förekommer ingen kritik mot utredningens metoder eller slutsatser, annat än att utredningen föreslår åtgärder som är svår genomförbara eller otillräckliga.
- En enda text gör ett försök att analysera konsekvenser av Sterns sätt att räkna.

För mig är detta ensartade mottagande märkligt. En så restlöst bekräftande behandling av nya rön brukar annars tillkomma stora vetenskapliga upptäckter av mer definitiv karaktär, av nobelpriskvalitet. Men här är det fråga om en utredning som – vilket framgår av dess hemsida – bygger på att man till ett visst ekonomiskt modellerande (främst Integrated Assessment Modeling, IAM) fogar vissa typer av modelleringar av klimatet (främst General Circulation Models, GCM).

Vid närmare betraktande verkar det inte bara som att rapporteringen ställt mig inför ett obegripligt val mellan olika kostnader. Det verkar som den missat något, *just genom att den ställt mig inför detta val*.

För det är väl sannolikheten, eller troliggörandet, av att detta val mellan en hög och låg kostnad är verklighetsförankrat, som det borde komma an på? Samtidigt är mitt problem här inte enskilda reportrar eller skribenter. Alla artiklar kan inte innehålla allting.

Mitt problem är att *ingen* skribent försöker belysa hur utredningen räknat genom att intervjua någon som tittat på eller tänkt över hur utredningen kommit fram till prislapparna, och att det är *en* enda skribent alla kategorier som på egen hand försöker analysera hur utredningen räknar.

Vilket val är det alltså jag ställs inför, när jag inte får möjlighet att bedöma vad som talar för att utredningen är välgjord och dess slutsatser rimliga, och vad som talar emot? Vad är det i så fall som återstår? Är det så mycket mer än – ett hot?

EN BESKRIVNING AV MOTTAGANDET AV STERNUTREDNINGEN I ANGLOSAXISK PRESS

Det första som händer när jag börjar läsa klipp om Sternutredningen hämtade ur anglosaxisk press från perioden 30 oktober till den 14 november, är att perspektivet förändras. Men den förändringen är samtidigt så banal att jag måste stanna upp lite för att känna av den.

Från att ha betraktat Stern och Blair från någon punkt i periferin (Göteborg, Helsingborg, Stockholm) betraktar jag dem genom glasögonen på reportrar och skribenter som är med och skapar den offentlighet där Blair och Stern uppträder. Till den offentligheten hör förutom brittiska medier även amerikanska, som New York Times, Wall Street Journal etc. Och denna offentlighet är, sedd från svensk horisont, central. Eftersom den är centrum, globalt sett.

Men att från svensk horisont betrakta den scen där Blair och Stern framträder är inte bara att befinna sig utanför. Det är också att befinna sig nedanför. Omvänt befinner sig Blair och Stern inte bara i centrum och innanför periferin. De befinner sig också ovanför en (svensk) periferi.

Det är den här dubbla polariteten av ett svenskt utanför och nedanför som framträder när jag går till de anglosaxiska klipp. Till att börja med märks detta genom att skribenterna inte bara mottar och förmedlar ett budskap, utan också visar på en scen där någon som har intresse av att framträda levererar ett budskap. Detta kan ske med ganska små markörer, som ironi – ”one of the high priests of the British policy establishment”, eller med en anspelning på egenintresse – ”Gordon Brown, who *hopes* to succeed him” (min kursivering), eller helt enkelt genom en kort beskrivning av olika uppfattningar, som i dessa exempel:

This detailed 700-page survey on the implications for governments of global warming from one of the high priests of the British policy establishment has the potential to change almost everything.

(Martin Walker, Editor Emeritus, UPI den 30 oktober 2006)

The presence at the news conference on Monday of Mr. Blair and the chancellor of the exchequer, Gordon Brown, who hopes to succeed him, reinforced the impression that the governing Labour Party was committed to acting on the challenge.
(Heather Timmons, Londonkorrespondent, New York Times den 31 oktober 2006)

The report, prepared for Tony Blair, the prime minister, and Gordon Brown, the finance minister, has been heavily promoted by Britain and environmental groups as one of the most authoritative reviews of climate costs, although some economists and energy experts at anti-regulatory research groups saw it as understating the costs of an accelerated transition away from the fossil fuels that provide nearly 90 percent of the world's energy today.
(Andrew C Revkin, science reporter, New York Times den 30 oktober 2006)

Perspektivförskjutningen jämfört med svenska medier medför alltså ett slags zoomning av protagonister i ett maktspel. Och ett sådant betraktelsesätt utesluter inte att skribenterna låter Blair och Stern framföra sina varningar och sina krav på handling – ”Stern says the argument for massive investment now is unanswerable”, skriver t ex UPI:s Martin Walker.

Implicit i det faktum att Stern, Blair och Brown är makthavare ligger att vad de säger behöver granskas, och det enklaste sättet att åstadkomma en första kontroll av styrkan i argumenten är att låta dem mötas av motargument. Klipp ur Washington Post den 31 oktober, Voice of America samma dag och Scotsman/Evening News 1 november är tre exempel på att olika kritiker bereddes tillfälle att kommentera Sternutredningen i nyhetsartiklar.

Voice of America citerar den danske forskaren Bjørn Lomborg, som levererar skarp kritik mot Sternutredningens sätt att räkna. Scotsman/Evening News drar sig inte för att låta OPEC:s generalsekreterare döma ut utredningen. Washington Post, som har kommentarer såväl från Greenpeace som från det libertarianska Cato Institute, bidrar med upplysningen att enligt SIPRI i Stockholm utgör världens samlade militäretgifter 2,5 procent av världens BNP, att jämföra med 1 procent som Sternutredningen hävdade borde satsas på att förhindra en viss klimatförändring. Och för övrigt hade New York Times redan den 30 oktober ett upplägg som liknar det som dagen efter kom i Washington Post.

Men om journalister från början framställer huvudpersonerna Blair, Brown och Stern på ett distanserat sätt, och om de omgäende släpper fram röster som är kritiska mot utredningen, så är det ändå bara en början. Det som växer fram i den här debattmiljön skapar den starkaste kontrasten till det svenska mottagandet av Sternutredningen. Här försvinner slutgiltigt det intryck jag burit med mig från svensk press: att ställas inför ett val mellan kostnader. Här handlar det inte om att någon ställer mig inför något. Här handlar det om att jag kan välja om jag ska ta ställning för eller emot den ena eller andra uppfattningen, eller alternativt säga mig själv att det där har jag ingen åsikt om och det hinner jag inte sätta mig in i.

Det är två ämnesområden som kommer under debatt, dels olika dimensioner av den ekonomiska frågan om det lönar sig att försöka förhindra att människan påverkar klimatet, dels den mer grundläggande naturvetenskapliga frågeställningen om människan väsentligen påverkar klimatet. En som ifrågasätter Sternutredningen i båda dessa avseenden är Wall Street Journals ledarskribent:

Some of the costs the Stern report attempts to measure, such as the price of 'social and political instability' are not only unknowable but unquantifiable. They're simply predictions, from the same economists who can't accurately forecast the economic conditions in a single country for one quarter [...] Unlike the Stern review and its patrons, we and other who question the doomsday scenarios for climate change are not trying to end the discussion. There is evidence it is warmer now than it was in the recent past, and this may be in part attributable to human behavior. But everything from how much warmer to how big a contribution mankind has made remains very much in dispute.
(Osignerad ledare, WSJ den 1 november 2006)

Dagen därpå publicerar Wall Street Journal en mycket kritisk läsning av Sternutredningen signerad Bjørn Lomborg. Enligt den danske statistikern har Stern målat upp en bild som höjer kostnaderna för att människan orsakar en förändring av klimatet, och som sänker kostnaderna för att förhindra den förändringen. Men den

förvrängda kostnadsbilden skrämmer, och ger därmed upphov till en skev verklighetsuppfattning:

Given reasonable inputs, most cost-benefit models show that dramatic and early carbon reductions cost more than the good they do. Mr Stern's attempt to challenge that understanding is based on a chain of unlikely assumptions [...] with clever marketing and sensationalist headlines, the Stern review is about to edge way into our collective consciousness [...] The media is now quoting Mr Stern's suggestion that climate change will wipe 20% off GDP, explicitly evoking memories of past financial catastrophes such as the Great Depression or World War II; yet the review clearly tells us that costs will be 0% now and 3% in 2100.
(Bjørn Lomborg, WSJ den 2 november 2006)

Samtidigt måste det understrykas att den här kritiken mot Sternutredningen inte har karaktären av någon kampanj. Att New York Times på nyhetsplats släpper fram röster kritiska mot Sternutredningen hindrar inte tidningen från att på ledarplats i allt väsentligt ge utredningen sitt stöd:

The report has been criticized for overestimating the consequences of warming and for underestimating the costs for mitigation. Still, its basic point seems unassailable: failure to act now will exact much greater penalties later on.
(Osignerad ledare, NYT den 3 november 2006)

Brittiska Financial Times hade den 30 oktober en osignerad ledare som var mycket positiv till Sternutredningen och vars slutkläm var "The Stern review is not only a counsel of hope, it is a necessary call for action". Samma dag varnade tidningens kolumnist (senior editor and columnist) Philip Stephens för en temperaturstegring som kunde lägga "cities such as New York and London as well as most of Bangladesh and Vietnam under water", och han instämde med Stern i att "We can grow and we can be green". Men några dagar senare beredde samma tidning plats för ett inlägg som var skrivet av en tidigare medarbetare och vars slutsats var den rakt motsatta, nämligen att Sterns kostnadskalkyler var orimliga till följd av en orimligt låg kalkylränta:

Lord Lawson, supported by distinguished economists such as Sir Ian Byatt and Lord Skidelsky, is right to be cautious about an extremely low discount rate that may shift the burden of adaptation too far from the market mechanisms to political intervention. Government foresight is notoriously poor and the future of the globe highly uncertain [...] a new economic framework based on a vision of Armageddon could turn out to be a big waste of money.
(Max Wilkinson, former natural resources editor and chief leader writer of the Financial Times, den 2 november 2006)

Till kategorin kritiska debattörer hör olika typer av yrkesmässiga skribenter – som anonyma ledarskribenter (t ex Wall Street Journal), frilansjournalister (t ex Robert J Samuelson/Washington Post) och anställda journalister av olika art (t ex Fraser Nelson/The Business och David Smith/The Times) – samt oberoende debattörer med exempelvis forskningsbakgrund (bl a Bjørn Lomborg/Wall Street Journal och Fred Singer/The New York Sun). Jag vet inte om det finns någon gemensam nämnare för alla dessa debattörer. Det är åtminstone lättare att se olikheter än likheter och avslutningsvis väljer jag därför att lyfta fram två enskildheter.

Den ena är en tankefigur. Den australiensiske kolumnisten Piers Akerman vid Sydneytidningen The Daily Telegraph förmedlar ett yttrande som den dåvarande ordföranden i USA:s ingenjörsvetenskapsakademi Robert White ska ha fällt 1989:

Whether the scientific community like it or not, we have awakened the political beast; we are confronted with an inverted pyramid of knowledge. A huge and growing mass of proposals for policy action is balanced upon a handful of real facts. [...] *a diagram of a big inverted pyramid, standing on the tiny apex of a few facts such as increasing concentration of gases and a mass of assumptions rising on top of that, and exploding into all sorts of models and scenarios.*
(Piers Akerman, The Daily Telegraph den 5 november 2006, min kursivering/markering)

Den andra enskildheten är att det faktiskt finns *en* person som verkar ha läst tusentals sidor vetenskaplig text för att själv försöka bedöma helheten av den vetenskap som Akerman beskriver som en upp- och nedvänd pyramid. Denne man är Christopher Monckton. Han var tidigare policyrådgivare åt Margret Thatcher men är numera verksam bland annat med att skapa matematiska "evighetspussel". Christopher Moncktons debattartiklar, som publicerades i The Telegraph den 5 och 12 november 2006, har omfattande vetenskapliga referenser och är väl snarare ett slags kritisk granskning av det klimatvetenskapliga fältet än debattartiklar i vanlig mening. Al Gore, som numera är brittiska regeringens rådgivare i klimatfrågor, gick till motangrepp i The Telegraph den 19 november, varpå Monckton utformade ett pdf-dokument med vetenskapliga referenser och vars intention framgår av titeln: "Gore gored" (Gore ihjälstängad).

Som framgått skiljer sig mottagandet av Sternutredningen i anglosaxisk press väsentligt från mottagandet i svenskspråkig press. **Sammanfattningsvis** kan skillnaderna beskrivas med följande iakttagelser om mottagandet i anglosaxisk press:

- Den första nyhetsrapporteringen är *inte* strukturerad som ett val mellan kostnader.
- I nyhetsrapporteringen förekommer redan första dagen röster som är kritiska till utredningens metod eller slutsatser.
- I nyhetsartiklarna ligger det kraftfulla och dramatiska språkbruket i citaten.
- I debatten som följer förekommer stark och varierad kritik mot utredningens metoder och slutsatser.
- Kritiken mot Sternutredningen är ingen kampanj. Kritiken är inslag i en debatt med röster för och emot.

EPILOG

För mig framstår mottagandet av Sternutredningen i svensk press konstigt. Den bild som ges i nyhetsförmedlingen är helt befriad från kritik, och den debatt som följer bör nog inte kallas debatt. Snarare påminner tankeutbytet om ett samtal eller rådslag kring lägets allvar. Debattörerna tar riktigheten i utredningens metoder och slutsatser för givna och låter utredningens beräkningar bli till utgångspunkt för ett slags tävlan om att vara mer sternsk än Stern. De överträffar Stern och varandra i kraven på långtgående och brådskande åtgärder.

Detta ensartade mottagande kan jämföras med den starka kritik och livliga debatt som förekommer i anglosaxisk press. Och skillnaderna föranleder frågor:

- Vad beror det likriktade svenska mottagandet på?
- Har det att göra med den prestige som vissa meriter i den brittisk-amerikanska kultursfären har i Sverige; ter sig klimatfrågan färdigutredd bara för att den utretts av en britt som varit chefsekonom vid Världsbanken?
- Eller är det något som är speciellt just med klimatfrågan? Är det en fråga där vi *avkrävs* ett ställningstagande? Är det en fråga där var och en mer eller mindre *måste* ha en uppfattning, och varför är det i så fall så?

NOT OM METOD

En sökning på namnet "Stern" gjordes i alla svenskspråkiga tryckta publikationer som finns tillgängliga i databaserna Presstext och Mediearkivet. Alla relevanta artiklar, oavsett kategori, granskades. Sökningen avgränsades till intervallet 2006-10-31 till 2006-11-14.

För de anglosaxiska medier som förekommer i texten användes samma tidsintervall. Men på grund av det enorma medieutbudet i dessa länder gjordes ett urval i två steg. Först ett representativt urval av kända och mindre kända tidningar. Därefter ett urval av artiklar från ledar-, debatt- och nyhetsplats, av vilka en del var positiva medan andra var kritiska till Sternutredningen – detta för att se hur ett och samma (för den "stora scenen" i den anglosaxiska offentligheten) representativt medium behandlade Sternutredningen under den givna perioden.

KÄLLOR

SVENSKSPRÅKIGA MEDIER

Medium	Datum	Skribent	Skribentkategori
Helsingborgs Dagblad/TT	31/10-06	Osignerad	
Svenska Dagbladet	31/10-06	Johan Myrsten	Journalist
Borås Tidning/TT	31/10-06	Yenz Öhman	Journalist
Borås Tidning	31/10-06	Osignerad ledare	Ledarskribent
Sydsvenskan/TT	31/10-06	Yenz Öhman	Journalist
Dagens Nyheter	31/10-06	Lars-Ingmar Karlsson	Journalist
Dagens Nyheter	31/10-06	Karin Bojs	Journalist
Göteborgsposten/TT	31/10-06	Yenz Öhman	Journalist
Hufvudstadsbladet/TT	31/10-06	Yenz Öhman	Journalist
Dagens Industri	31/10-06	Martin Hammarström	Journalist
Dagens Industri	31/10-06	Osignerad ledare	Ledarskribent
Västerbottenskuriren	31/10-06	Signerat Ola	Ledarskribent
Aftonbladet	1/11-06	Jennie Dielemans	Kolumnist
Aftonbladet	1/11-06	Nisha Besara	Ledarskribent och LO-bloggare
Hufvudstadsbladet	1/11-06	Osignerad	Journalist
Göteborgs-Tidningen	1/11-06	Bo Norrman	Debattör, universitetslektor
Södra Dalarnes Tidning	1/11-06	Christer Gruhs	Ledarskribent
Nerikes Allehanda	2/11-06	Osignerat under	
			"Dina Fonder", sid 39
Västerbottens-Kuriren	2/11-06	Osignerad ledare	Ledarskribent
Södra Dalarnes Tidning	2/11-06	Bo Ekman	Debattör
Kyrkans Tidning	2/11-06	Stefan Edman	Debattör
Kristdemokraten	2/11-06	Henrik G Ehrenberg	Ledarskribent
Sydsvenskan	2/11-06	Osignerad ledare	Ledarskribent
Expressen	3/11-06	Alexander Kemilä	Journalist
Expressen	3/11-06	Anna Wahlgren	"Megamamma", författare
Helsingborgs Dagblad	3/11-06	Daniel Braw	Ledarskribent
Göteborgsposten	3/11-06	Peter Eriksson	Debattör, politiker
Sydsvenskan	3/11-06	Magus Jiborn	Ledarskribent
Sydsvenskan	3/11-06	Kenneth Hermele	Debattör, ekonom, universitetslärare
Hufvudstadsbladet	3/11-06	Björn Sundell	Ledarskribent
Hufvudstadsbladet	4/11-06	Notis	
Helsingborgs Dagblad	5/11-06	Insändare till Min mening,	
			Sektion B, sid 28
Svenska Dagbladet	5/11-06	Johan Myrsten	Journalist
Hufvudstadsbladet	6/11-06	Hedda Biström	Journalist
Expressen	6/11-06	Lars Lindström	Journalist
TT	6/11-06	Osignerad notis	
Göteborgsposten	7/11-06	Nils Aage Larsson	Debattör
TT, Kultur	7/11-06	Elin Viksten	Journalist
Hallands Nyheter	8/11-06	Yngve Sunesson VAD	Frilansjournalist
Nya Dagen	8/11-06	Anders Gustafsson	Journalist
Dagens Nyheter	8/11-06	Ulrika Kärborg	Kulturjournalist
Sydsvenskan	8/11-06	Stig Strömkvist	Journalist
Svenska Dagbladet	9/11-06	Johan Myrsten	Journalist

Veckans Affärer	9/11-06	Osignerad	Journalist
Hallands Nyheter	10/11-06	Elin Viksten	Journalist
Svenska Dagbladet	11/11-06	Erik Wallin	Journalist
Sydsvenskan	12/11-06	Katarina Ström Melvinger	Journalist
Göteborgsposten	12/11-06	Ulf Nyström	Journalist
Dagens Nyheter	13/11-06	Henrik Brors	Krönikör
Göteborgsposten	14/11-06	Alexander Chamberland	Debattör
Hufvudstadsbladet	14/11-06	Osignerad	Ledarskribent

ANGLOSAXISKA MEDIER, BRITTISKA

Medium	Datum	Skribent	Skribentkategori
The Financial Times	30/10-06	Philip Stephens	Kolumnist
The Financial Times	30/10-06	Osignerad ledare	
Scotsman/ Evening News	1/11-06	Jane Bradley och John von Radowitz	Nyhetsreportrar
The Business	2/11-06	Fraser Nelson	Political editor, Spectator
The Financial Times	2/11-06	Max Wilkinson	Former natural resources editor and chief writer of the Financial Times
Telegraph	5/11-06	Christopher Monckton	Debattör
The Times	5/11-06	David Smith	Economics editor
Telegraph	12/11-06	Christopher Monckton	Debattör

ANGLOSAXISKA MEDIER, AMERIKANSKA

Medium	Datum	Skribent	Skribentkategori
The New York Times	30/10-06	Andrew C Revkin	Science reporter
UPI	30/10-06	Martin Walker	Editor Emeritus
The New York Times	31/10-06	Heather Timmons	Londonkorrespondent
Washington Post	31/10-06	Juliet Eilperin	Staff writer
Voice of America	31/10-06	Peter Heinlein	FN-korrespondent
The Wall Street Journal	1/11-06	Osignerad	Ledarskribent
The Wall Street Journal	2/11-06	Osignerad	Ledarskribent
The Wall Street Journal	2/11-06	Bjørn Lomborg	Debattör, forskare
The New York Times	3/11-06	Osignerad	Ledarskribent
Washington Post	10/11-06	Robert J Samuelson	Kolumnist, frilansjournalist
The New York Sun	14/11-06	Fred Singer	Debattör, forskare

ANGLOSAXISKA MEDIER, AUSTRALIENSISKA

Medium	Datum	Skribent	Skribentkategori
The Daily Telegraph	5/11-06	Piers Akerman	Kolumnist

(omslagsfoto Tony Blair: www.g8russia.ru)